

RESUME

Rapporten fra Det Økonomiske Råds formandskab indeholder denne gang tre kapitler:

- Konjunkturvurdering og aktuel økonomisk politik
- Holdbarhed og generationer
- Ungdomsuddannelser

Rapporten blev diskuteret på et møde i Det Økonomiske Råd den 27. maj 2014. I slutningen af rapporten er rådsmedlemmernes skriftlige kommentarer til det oprindelige diskussionsoplæg optrykt. I forhold til diskussionsoplægget er der kun foretaget korrekturrettelser og andre mindre justeringer af teksten.

Konjunkturvurdering og aktuel økonomisk politik

Forventet fremgang i Europa ...

Europæisk og dansk økonomi har stået mere eller mindre stille de seneste år. Udsigterne for europæisk økonomi er imidlertid bedret, hvilket ikke mindst skal ses i lyset af, at der efterhånden er sket en stabilisering i de lande, som blev hårdest ramt af statsgældskrisen. Renterne er faldet i alle de ramte lande. I både Spanien og Italien er renterne på statspapirer kun omkring 1½ pct. point højere end i Tyskland, og Portugal har annonceret, at landet nu er klar til at vende tilbage til at finansiere sig på de frie markeder.

... og i Danmark

Tiltagende vækst på de danske eksportmarkeder vil bidrage til dansk eksportvækst. Gennem det seneste år har der i Danmark været en positiv udvikling i forbruger- og erhvervstilliden, hvilket skønnes at give anledning til stigende privat forbrug og højere investeringer. De seneste års stilstand i dansk økonomi ventes således afløst af en BNP-vækst på ca. 1½ pct. i år og en tiltagende vækst de kommende år til omkring 2 pct. i 2015 og op mod 2½ pct. i 2016. Dette er klart højere end den skønnede strukturelle vækst. Output gap skønnes dermed at blive indsnævret fra

Resumeeet er færdigredigeret den 12. maj 2014.

omkring -4 pct. af BNP i 2013-14 til omkring -3 pct. i 2015 og ca. -2½ pct. af BNP i 2016.

Begrænset finanspolitisk manøvrerum i 2015

Den ventede konjunktursituation og den planlagte finanspolitik peger på et offentligt underskud næste år tæt på 3 pct. af BNP. Fremskrivningen bygger på en lang række antagelser, og hvis forudsætningerne skrider, er der en risiko for overskridelse af Stabilitets- og Vækstpagtens 3 pct.-grænse i 2015. Dette lægger betydelige bånd på de finanspolitiske muligheder næste år.

Planlagt finanspolitik afstemt med konjunktursituationen

I den aktuelle situation med udsigt til en normalisering af konjunktursituationen og et meget begrænset finanspolitisk råderum er det hensigtsmæssigt at foretage en gradvis stramning af finanspolitikken. Hvis konjunktursituationen udvikler sig dårligere end forventet, ville det være naturligt at overveje at udskyde de planlagte finanspolitiske opstramninger for at holde hånden under økonomien. I en sådan situation vil den offentlige saldo i 2015 imidlertid blive endnu dårligere, og en lempeligere finanspolitik end planlagt er på grund af 3 pct.-underskudsgrænsen derfor reelt ikke en mulighed. Hvis det omvendt viser sig, at væksten bliver kraftigere end ventet, vil behovet for at lempe finanspolitikken i forhold til det planlagte være mindre. På denne baggrund vurderes det, at den planlagte, gradvise opstramning af finanspolitikken de kommende år er fornuftigt afstemt med den forventede konjunkturudvikling.

Ny rolle som “finanspolitisk vagthund”

Med vedtagelsen af budgetloven har formandskabet for Det Økonomiske Råd fra 2014 fået en ny rolle som “finanspolitisk vagthund”. Dette indebærer, at formandskabet årligt skal vurdere holdbarheden af de offentlige finanser og den mellemfristede udvikling i den offentlige saldo, samt vurdere om de vedtagne udgiftslofter er afstemt med de finanspolitiske målsætninger for de offentlige finanser givet de vedtagne reformer mv. Desuden skal det vurderes, hvorvidt de vedtagne udgiftslofter overholdes i såvel budgetterne som i regnskaberne. Formandskabets vurdering af de finanspolitiske målsætninger er sammenfattet i tabel A. En nærmere af-rapportering foreligger i *Offentlige Finanser 2014*, som findes på De Økonomiske Råds hjemmeside.

Dokumentation bør være nemt tilgængelig

Det er vigtigt, at alle beregninger og forudsætninger med relevans for fastlæggelsen af udgiftslofterne samt for beregningen af den strukturelle saldo er dokumenteret, og at dokumentationen er forståelig og offentligt tilgængelig. Finansministeriets dokumentation er løbende blevet udbygget, men der bør arbejdes videre frem mod en samlet og dækkende dokumentation.

Faktisk underskud tæt på 3 pct.-grænsen i 2015, ...

Fremskrivningen i kapitel I viser, at der er udsigt til et overskud på de offentlige finanser i 2020 på ca. $\frac{3}{4}$ pct. af BNP. Regeringens mellemfristede mål om balance eller et lille overskud på de offentlige finanser i 2020 forventes således at blive nået. Det forventes, at det offentlige underskud er mindre end 3 pct. af BNP i alle år frem til 2020. Underskuddet forventes dog i 2015 at blive ganske tæt på denne grænse (2,8 pct.). Der er dermed risiko for, at underskudsgrænsen overskrides, og der bør derfor være særlig opmærksomhed omkring dette i tilrettelæggelsen af finanspolitikken. I fremskrivningen udviser den strukturelle saldo beregnet efter Finansministeriets metode et forløb, der ikke kommer i konflikt med budgetlovens underskudsgrænse på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP i perioden 2014-20.

... men strukturelt underskud under grænsen på $\frac{1}{2}$ pct. i alle år frem til 2020**De forventede udgifter ligger lavere end udgiftsloftet, men ...**

Ifølge budgetloven skal de offentlige udgifter holde sig under de vedtagne udgiftslofter. Med afsæt i regeringens skøn for væksten i det offentlige forbrug ligger driftsudgifterne tæt på loftet i 2014-17, mens udgifterne til indkomstoverførsler skønnes at blive lavere end de vedtagne lofter. I fremskrivningen vurderes de forventede statslige udgifter til indkomstoverførsler således at ligge omkring 5 mia. kr. under loftet i 2014, stigende til godt 10 mia. kr. under loftet i 2017.

... der er ikke plads til at udnytte lofterne fuldt ud

Hvis alle lofterne udnyttes fuldt ud, vil det indebære en betydelig forværring af den strukturelle saldo. Beregninger præsenteret i kapitel I og *Offentlige Finanser 2014* viser, at det strukturelle underskud i givet fald kan blive lidt større end $\frac{1}{2}$ pct. af BNP i 2015-17 og dermed komme i konflikt med budgetlovens underskudsgrænse. Forskellen mellem de forventede udgifter til indkomstoverførsler og loftet er således ikke udtryk for et reelt råderum til øgede udgifter eller lavere skatter.

Fastlæggelse af lofter for 2018 bør sikre, at de kan udnyttes fuldt ud

Det forhold, at lofterne reelt set ikke kan udnyttes fuldt ud og dermed ikke er en bindende restriktion, gør, at den disciplin, som udgiftslofterne var tiltænkt at bidrage med i den løbende tilrettelæggelse af finanspolitikken, er svækket. Når udgiftslofterne for 2018 skal fastsættes i forbindelse med finanslovsforslaget for 2015, bør der være plads til at udnytte lofterne fuldt ud, uden at den strukturelle saldo derved kommer i konflikt med budgetlovens underskudsgrænse på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP.

Tabel A Vurdering af finanspolitiske målsætninger

Målsætning	Vurdering
Holdbarhed	Aktuel finanspolitik vurderes at være grundlæggende holdbar, jf. kapitel II
Mellemløbet udvikling i offentlig saldo	<p><i>Strukturel saldo</i></p> <p>Underskuddet på den strukturelle saldo i budgetlovens betydning vurderes at være mindre end $\frac{1}{2}$ pct. af BNP i alle år frem mod 2020. I 2020 forventes et overskud på ca. $\frac{3}{4}$ pct. af BNP</p> <p><i>Faktisk saldo</i></p> <p>Underskuddet på den faktiske saldo vurderes at være mindre end 3 pct. af BNP i alle årene 2014-20. I 2015 skønnes underskuddet dog at være så tæt på 3 pct.-grænsen, at der er risiko for overskridelse og behov for særlig opmærksomhed. Underskuddet forventes gradvist reduceret de efterfølgende år</p>
Udgiftslofter afstemt med finanspolitiske målsætninger	Der vurderes ikke at være plads til at udnytte lofterne fuldt ud indenfor budgetlovens grænse for et strukturelt underskud på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP. Det er derfor vigtigt at have særlig opmærksomhed omkring dette
Udgiftslofter overholdt i planlægningsfasen	De budgetterede loftsbelagte udgifter vurderes at holde sig indenfor lofterne
Udgiftslofter overholdt i regnskabet	Kan først vurderes, når regnskabet for 2014 foreligger

Forslag til reform af beskæftigelsesindsatsen

Regeringen fremlagde i foråret et forslag til omstrukturering af beskæftigelsesindsatsen. Forslaget bygger blandt andet på anbefalingerne fra Carsten Koch-udvalget. Forslaget lægger op til, at aktivering af arbejdsmarkedsparede ledige skal være mere virksomhedsrettet. Der lægges også op til at intensivere brugen af samtaler i det første halve års ledighed. Analyser har påvist positive effekter af samtaler i jobcentre, mens der ikke er foretaget analyser af samtaler hos a-kasser. Det er på denne baggrund ikke oplagt, at det er en god ide at forankre samtalerne i a-kasserne frem for i de kommunale jobcentre.

Positivt med målretning af uddannelsesindsatsen

Uddannelse fremstilles i forslaget som en relativt sikker vej til beskæftigelse, men de fleste evalueringer af den nuværende uddannelsesindsats understøtter ikke denne vurdering. Forslaget indeholder imidlertid en prioritering af uddannelsesindsatsen. Der indføres mulighed for uddannelsesopkvalificering af ufaglærte på reducerede dagpenge, og der gennemføres en målretning af den nuværende ret til seks ugers selvvalgt uddannelse. Samtidig fjernes refusionstilskuddet til vejledning og opkvalificering, som mange undersøgelser har påvist ringe effekt af. Samlet vurderes uddannelsesiltagene således at gå i den rigtige retning.

Vækstudspil fra regeringen

I begyndelsen af maj fremlagde regeringen et vækststudspil, *Danmark helt ud af krisen*. Flere af initiativerne i udspillet har karakter af hensigtserklæringer og fastsættelse af mål uden konkret anvisning af midler, og en del af initiativerne dækker over udmøntning af allerede aftalte tiltag. Det er derfor vanskeligt at vurdere de reelle effekter af at gennemføre forslagene i udspillet. Regeringen vurderer selv, at udspillet kan øge BNP med 6 mia. kr. i 2020.

Nedsættelse af PSO et positivt element – men u hensigtsmæssig udformning

Et konkret forslag i udspillet er at nedsætte PSO-betalingen for dele af erhvervslivet. De Økonomiske Råds formandskab har tidligere anbefalet, at hele PSO-støtten omlægges fra en betaling via elregningen til eksempelvis opkrævning via bundskatten, jf. *Økonomi og Miljø 2014*. Det er generelt effektivitetsfremmende at erstatte en høj skat på en snæver skattebase med en lav skat på en bred base. En lavere pris på el vil samtidig tilskynde til en omlægning fra fossile brændsler til el, hvilket vil reducere CO₂-udledningen fra

den ikke-kvotefattede del af økonomien. Nedsættelse af PSO-betalingen er derfor et positivt element i vækstplanen, men det er ikke velbegrunder, at nedsættelsen kun foreslås for udvalgte dele af erhvervslivet, da det skævvrider ressourceallokeringen mellem virksomhederne.

Lov om løbetidsforlængelse en god ting, ...

Folketinget vedtog i foråret en lov om betinget løbetidsforlængelse af realkreditobligationer. Loven opstiller et regelsæt, der træder i kraft, hvis der opstår problemer med refinansieringen af korte rentetilpasningslån. Loven fjerner således realkreditinstitutternes refinansieringsrisiko og lægger samtidig et loft over, hvor meget renten kan stige på helt korte rentetilpasningslån. De ændrede regler indebærer, at investorerne tager en større risiko, hvilket vil medføre en lille stigning i renten. Samlet vurderes aftalen om betinget løbetidsforlængelse at være hensigtsmæssig, fordi den reducerer risikoen for store negative effekter af en pludselig stor rentestigning. Det bør dog fortsat overvejes, om lånegrænsen for korte rentetilpasningslån skal være lavere end for fastforrentede lån.

... men fortsat grund til at overveje lånegrænse for rentetilpasningslån

Mulige danske fordele ved deltagelse i europæisk bankunion ...

I EU blev der i foråret opnået enighed om at oprette en bankunion. Der oprettes et fælles finanstilsyn og en fælles afviklingsmekanisme med en fælles afviklingsfond, som finansieres af bidrag fra finanssektoren. Fra et dansk synspunkt vil der være flere mulige fordele ved tilslutning til bankunionen. Dansk medlemskab vil indebære, at danske finansielle institutioner underlægges overvågning af det fælles europæiske finanstilsyn, hvilket kan bidrage til at øge den allerede høje tillid til de danske finansielle institutioner. Desuden er der i Danmark systemiske finansielle institutioner af en størrelse, som det reelt vil være vanskeligt for den danske stat at håndtere alene, hvis de bliver alvorligt nødlidende.

... og mulige ulemper

Omvendt er der også forhold, navnlig i form af uklarheder om den endelige udformning af bankunionens elementer, som taler imod en dansk tilslutning på nuværende tidspunkt. Der er således en række udeståender om den endelige udformning af reglerne, herunder ikke mindst præmisserne for deltagelse af ikke-eurolande, usikkerhed om effektiviteten af afviklingsmekanismen og usikkerhed om, hvordan fast-

læggelsen af bidrag til afviklingsfonden bliver udformet i praksis.

Danmark bør vente med beslutning om deltagelse

Grundlæggende giver en bankunion på EU-niveau god mening, men set i lyset af, at der er flere uafklarede vigtige forhold, anbefales det, at Danmark afventer bankunionens endelige udformning, inden der tages stilling til, om Danmark skal deltage.

Holdbarhed og generationer

Danmarks finanspolitik fortsat grundlæggende holdbar

I kapitel II præsenteres en langsigtet fremskrivning af Danmarks økonomi i årtierne efter 2020. Det vurderes, at holdbarhedsindikatoren, som sammenfatter de langsigtede udfordringer for finanspolitikken, er -0,1 (svarende til, at der er behov for en permanent forbedring af de offentlige finanser på 0,1 pct. af BNP for at sikre at den offentlige gæld stabiliseres på lang sigt). I *Dansk Økonomi, forår 2013* vurderedes holdbarhedsindikatoren til at være 0,0. I betragtning af de meget store usikkerheder, der er forbundet med beregninger af denne type, bør man ikke lægge vægt på forskelle i denne størrelsesorden. Det vurderes derfor, at Danmarks finanspolitik fortsat grundlæggende er holdbar.

Folketinget skal i 2015 beslutte at hæve efterløns- og pensionsalderen

I 2015 skal Folketinget i henhold til indekseringsmekanismen fra velfærdsaftalen fra 2006 og tilbagetrækningsaftalen fra 2011 for første gang vedtage en forøgelse af efterlønsalderen (gældende fra 2027) og folkepensionsalderen (gældende fra 2030). Det er en meget væsentlig forudsætning for finanspolitikken holdbarhed, at tilbagetrækningsaldrene justeres opad i takt med retningslinjerne fra disse aftaler.

Men udsigt til hængekøje i saldoen efter 2020

Der er imidlertid udsigt til, at den offentlige saldo vil blive forværret med knap 2 pct. af BNP i årtierne efter 2020. Efter 2040 er der udsigt til, at saldoen igen vil blive forbedret, og saldoudviklingen udviser dermed en karakteristisk "hængekøje"-profil. Ifølge fremskrivningen vil saldoen fra sidst i 2020'erne overskride budgetlovens underskudsgrænse på ½ pct. af BNP og komme i strid med EU's underskudsregler. Dette vil være tilfældet, selvom finanspolitikken er holdbar, og den offentlige ØMU-gæld i forløbet ikke overstiger 60 pct. af BNP. Saldoudviklingen vurderes dog

ikke at være et egentligt økonomisk problem for Danmark, ikke mindst pga. de meget store implicite offentlige aktiver i form af den udskudte skat på pensionsformuerne.

Mere et juridisk og politisk end økonomisk problem for Danmark

Generelt er en strukturel saldo, der altid skal være meget tæt på balance uanset gældens størrelse, ikke optimal ud fra et rent økonomisk synspunkt. Danmark er imidlertid forpligtet til at overholde EU's regelsæt. Fælles regler er hensigtsmæssige i en møntunion, og saldokravene kan virke disciplinerende i forhold til lande, hvor der er alvorlig fare for en uholdbar udvikling. Ikke mindst som følge af Danmarks situation med meget store implicite offentlige tilgodehavender kan udformningen af de nuværende underskudsregler imidlertid være u hensigtsmæssige. Det ville derfor være en fordel for Danmark, hvis reglerne blev ændret, så den udskudte pensionskat fremover kan modregnes i gælden og afkastet i saldoen. Alternativt kunne gælds- og underskudsgrænserne ændres, så de tager højde for de nationale, institutionelle forhold.

Hængekøje kan nødvendiggøre i øvrigt uønskede tiltag

Er sådanne regelændringer ikke mulige, vil det blive nødvendigt med egentlige saldoforbedringer. Hængekøjen kan fjernes ved hjælp af eksempelvis midlertidige skattestigninger eller besparelser på det offentlige forbrug. Sådanne udsving i skatter og ydelser skaber imidlertid samfundsøkonomiske forvriddninger i forhold til en situation, hvor udgifter og skatter udjævnes over tid. Samtidig vil ændringer i skatter og offentlige ydelser påvirke fordelingen mellem generationer. Selv om den konkrete intergenerationelle fordelingsprofil vil afhænge af de konkrete ændringer, vil der i praksis blive tale om omfordeling fra ældre til yngre (og fremtidige) generationer.

Livsvilkår for generationerne født i 1930-2030 analyseret

Fordelingsspørgsmål, herunder spørgsmålet om fordeling mellem generationer, er grundlægende et politisk spørgsmål. For at kunne foretage fornuftige overvejelser om en ændret fordeling mellem generationerne er det imidlertid vigtigt at vide, hvordan den intergenerationelle fordeling er i udgangspunktet. I kapitlet er både historiske data og resultaterne i den langsigtede fremskrivning anvendt til at sammenligne de forventede livsindkomster, den samlede arbejdstid over livet og nettobetalingerne til den offentlige

sektor for generationerne født fra 1930 til de årgange, der fødes frem til 2030.

Yngre generationer bliver altid rigere end ældre ...

Selvom de forskellige fødselsårgange har været udsat for mange forskellige vilkår i form af krige, konjunkturudsving og ændret økonomisk politik, domineres udviklingen i livsindkomsterne af den vedvarende produktivitetsvækst, der bevirker, at yngre generationer altid bliver betydeligt rigere end deres forældre. Samtidig viser beregningerne, at nettobetalingerne til det offentlige er mindre, jo yngre årgangene er. Årgangene født fra 1948 og frem til midt i 1980'erne har alle betalt mere i skat over livet, end de har modtaget i offentlige ydelser, mens det for de yngre årgange forholder sig omvendt. Dette er et naturligt resultat af velfærdsstatens udbygning.

... men betaler mindre til det offentlige

Hængekøjen kan i sidste ende fjernes ved at fremrykke beskatning af ratepensioner

Et alternativ til at løse hængekøjeoproblemet via skatteforhøjelser eller besparelser vil være at fremrykke beskatningen af ratepensioner fra ud- til indbetalingstidspunktet. En sådan omlægning vil principielt ikke påvirke de realøkonomiske forhold eller generationsfordelingen. En omlægning, hvor den effektive beskatning holdes uændret, vil permanent forbedre saldoen med mellem 1 og 1½ pct. af BNP. Dermed vil den helt fjerne hængekøjeoproblemet. En forudsætning for denne beregning er, at opsparingsadfærden ikke ændres, og at de ekstra skatteindtægter ikke fører til øgede offentlige udgifter eller sænkning af andre skatter. Som følge af den usikkerhed, der ligger i disse forudsætninger, er det ikke en omlægning, der bør foretages på nuværende tidspunkt. Nærmer man sig imidlertid i løbet af 2020'erne et punkt, hvor den strukturelle saldo begynder at bryde med reglerne, uden at man er kommet tættere på andre løsninger, kan en omlægning af beskatningen af ratepensioner dog vise sig at være et attraktivt alternativ til mere forvridende omlægnin-ger af skatter eller offentlige ydelser.

Ungdomsuddannelser

Uddannelse er en investering

Uddannelse er en investering for såvel den enkelte som for samfundet, og en veluddannet befolkning bidrager dermed til et højt velstandsniveau. Ungdomsuddannelserne spiller en central rolle i det danske uddannelsessystem. Personer,

der fuldfører en ungdomsuddannelse, har en højere beskæftigelsesgrad og en højere erhvervsindkomst end personer, der ikke har fuldført en ungdomsuddannelse. Dette gælder også for dem, der træder ind på arbejdsmarkedet direkte efter at have fuldført en gymnasial uddannelse eller efter færdiggørelsen af en erhvervsuddannelse.

Stadigt flere tager en gymnasial uddannelse

Der har de seneste år været en stor stigning i andelen af unge, der gennemfører en gymnasial uddannelse, mens en faldende andel har gennemført en erhvervsuddannelse. Samlet set forventes over 90 pct. af en ungdomsårgang med det nuværende uddannelsesmønster at gennemføre en ungdomsuddannelse, og der er dermed ikke langt til opfyldelse af regeringens 95-pct. målsætning. Knap 10 pct. af en ungdomsårgang gennemfører dog en gymnasial uddannelse uden efterfølgende at gennemføre en videregående uddannelse.

Sammenligning af personer, der ikke læser videre

I kapitel III er det undersøgt, hvorledes personer med forskellige ungdomsuddannelser klarer sig på arbejdsmarkedet. Konkret sammenlignes personer, der tager en gymnasial uddannelse, med personer med en erhvervsuddannelse. For begge grupper fokuseres udelukkende på personer, der ikke læser videre.

Gymnasial uddannelse giver højere indkomst end erhvervsuddannelse efter ti år

Undersøgelserne viser, at personer med en erhvervsuddannelse har en højere erhvervsindkomst i de første knap ti år efter afslutning af uddannelsen end personer, der tager en gymnasial uddannelse. Efter omkring ti år på arbejdsmarkedet vender billedet imidlertid: Personer, der har en gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse, får således en højere erhvervsindkomst, end personer, hvis højest fuldførte uddannelse er en erhvervsuddannelse. Analysen viser samtidig, at der er forskel på de forskellige uddannelsesretninger. Blandt de gymnasiale uddannelser er det personer med erhvervsgymnasiale uddannelser, som klarer sig bedst, og for erhvervsuddannelserne er det personer med en uddannelse indenfor teknik, håndværk og transport.

Ikke grundlag for en generel begrænsning af optaget på de gymnasiale uddannelser

Den foretagne analyse omfatter kun personer, der ikke læser videre efter at have fuldført en ungdomsuddannelse. Den gruppe, der læser videre efter at have fuldført en gymnasial uddannelse, har udsigt til en højere livsindkomst, og analysen undervurderer dermed effekten af at tage en gymnasial uddannelse i forhold til en erhvervsuddannelse. Analyserne giver dermed samlet set ikke grundlag for at anbefale en generel begrænsning af optaget på de gymnasiale uddannelser for at øge optaget på erhvervsuddannelserne. Baseret på analyserne bør en begrænsning af optaget på de gymnasiale uddannelser i givet fald fokusere på det almene gymnasium.

Vigende tilgang til erhvervsuddannelserne – og stort frafald

Som et modstykke til den stigende søgning til gymnasiet er der sket et fald i søgningen til erhvervsuddannelserne. Samtidig er frafaldet på erhvervsuddannelserne ofte omkring 50 pct., mens det på de gymnasiale uddannelser kun er ca. 20 pct. Frafaldet på erhvervsuddannelserne sker typisk under grundforløbet eller mellem grund- og hovedforløb. Frafaldet hænger således formentlig sammen med problemer med at skaffe ordinære praktikpladser.

Er skolepraktik et godt alternativ?

Der er i nogle sammenhænge blevet stillet spørgsmål ved værdien af skolepraktik som et alternativ til en praktikplads i en virksomhed. Et vigtigt spørgsmål er, om elever, der har gennemført den praktiske del af uddannelsen i skolepraktik, klarer sig lige så godt som elever, der har gennemført uddannelsen i ordinær praktik.

Skolepraktik mulig på mange, men ikke alle uddannelser

Elever uden en praktikplads kan på knap halvdelen af de 107 forskellige erhvervsuddannelser gennemføre hele eller dele af uddannelsen i skolepraktik. Indenfor hver af de 12 fællesindgange er der altid mindst én uddannelse, som eleven kan gennemføre som skolepraktik. Skolepraktikken giver alle elever en garanti for at få en erhvervsuddannelse, men ikke nødvendigvis indenfor det ønskede område eller på den ønskede skole, hvilket kan være en af årsagerne til frafaldet inden hovedforløbet.

Skolepraktik og læreplads giver omtrent samme løn efterfølgende

I kapitlet undersøges, om der er forskelle i timeløn og beskæftigelse for personer, der gennemfører et skolepraktikforløb eller et forløb i ordinær praktik. Resultaterne viser, at der ikke er nævneværdig forskel hverken på timeløn og

beskæftigelse for elever, der har gennemført uddannelsen i skolepraktik i forhold til elever, der har gennemført uddannelsen i ordinær praktik.

Men skolepraktik er dyrere og har større frafald

Til trods for dette bør skolepraktikordningen ikke opfattes som en generel løsning på de manglende praktikpladser. Således er frafaldet oftest større under skolepraktik end under ordinær praktik, og samtidig er omkostningerne ved at uddanne elever via skolepraktik væsentligt højere end via ordinære praktikpladser.

Flere mål med ny erhvervs-skolereform

Der er i foråret 2014 indgået en aftale om en reform af erhvervsuddannelserne. Et overordnet formål med reformen er, at flere elever skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen, og at flere af de påbegyndte elever skal fuldføre en erhvervsuddannelse. Det er også et mål at styrke det faglige niveau på erhvervsskolerne.

Gode elementer i reformen

Det vurderes, at erhvervsskolereformen indeholder flere gode elementer, herunder karakterkrav på erhvervsskolerne og en forøget indsats over for unge uden en ungdomsuddannelse.

Reformen vil gøre erhvervsskolerne mere attraktive og hæve niveauet

Erhvervsskolereformen indeholder en række ændringer, der har til formål at forbedre kvaliteten af uddannelserne og generelt gøre erhvervsskolerne mere attraktive. Reformen indebærer således en forlængelse af grundforløbet for unge, der kommer direkte fra grundskolen. Samtidig samles uddannelserne i fire nye erhvervsfaglige hovedområder, og der indføres karakterkrav for at blive optaget. Eleverne skal fremover have mindst 02 i gennemsnit i matematik og dansk ved folkeskolens afgangsprøve i 9. eller 10. klasse for at blive optaget på en erhvervsskole. Opfylder eleverne ikke dette krav, har de dog mulighed for at blive optaget efter en optagelsesprøve og samtale.

Karakterkrav er en god ide...

Karakterkravet for optagelse på erhvervsskolerne giver god mening. Karakterkravet sender et klart signal om, at kvalifikationer opnået i grundskolen er afgørende for de unges videre uddannelsesforløb, hvilket i sig selv kan styrke de unges, forældrenes og grundskolens fokus i undervisningen.

**... også på
gymnasierne**

Samtidig vil færre dårligt motiverede og dårligt kvalificerede elever på erhvervsuddannelserne gøre det mere attraktivt for andre at vælge en erhvervsuddannelse. Et tilsvarende eller eventuelt skærpet karakterkrav på de gymnasiale uddannelser vil også være hensigtsmæssigt, så der ikke stilles decideret skrappere optagelseskrav på erhvervsuddannelserne.

**Få tiltag for at
skaffe flere
praktikpladser**

Reformen og det seneste vækstudspil indeholder også tiltag til at forøge antallet af praktikpladser. Disse er især rettet mod at forøge erhvervsskolernes tilskyndelse til at bistå med at få oprettet praktikpladser. Det er sandsynligt, at disse tiltag vil kunne give et positivt bidrag til udviklingen på praktikpladsområdet, men det er ikke oplagt, at de vil være tilstrækkelige til at skabe et markant løft i antallet af praktikpladser.

**Generelt tilskud
til oprettelse af
praktikpladser
kan overvejes ...**

Hvis det vurderes, at der er en generel mangel på praktikpladser, kan en mulighed være at yde et permanent, generelt tilskud til virksomheder, der opretter praktikpladser. Et sådant tilskud kunne eksempelvis finansieres ved, at lærlinge, der deltager i den obligatoriske skoleundervisning på hovedforløbet, i stedet for en lærlingeløn modtog en ydelse på SU-niveau. I dag modtager arbejdsgiverne en kompensation via Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB), når eleverne deltager i skoleundervisning. Hvis eleverne kun modtog en ydelse på niveau med SU, ville den resterende del af kompensationen kunne bruges til at finansiere tilskud til oprettelse af praktikpladser. En ydelse på SU-niveau til lærlinge under skoleopholdet ville indebære en ligestilling med andre unge under uddannelse.

**... kan i givet fald
finansieres via
AUB****Tilskud til
praktikpladser i
lavkonjunktur**

De seneste års økonomiske krise har gjort det særlig vanskeligt at finde praktikpladser. Derfor er der blevet et ydet et tilskud til virksomheder, der har oprettet en praktikplads, ligesom antallet af pladser i skolepraktikken er blevet udvidet. Tendensen til, at der bliver oprettet for få praktikpladser i forhold til det samfundsøkonomisk optimale er mere udtalt i lavkonjunkturer, og der er derfor gode argumenter for at give tilskud til praktikpladser i dårlige konjunktursituationer.

